

Şurayı Devlet kanununa bazı maddeler ilâvesine ve bazı maddelerinin tadiline dair 1/128 numaralı kanun lâiyhası ve Dahiliye, Adliye ve Bütçe Encümenleri mazbataları

T. C.
Başvekkâlet
Muameleât Müdürlüğü
Şube: 1
Sayı: 6/1848

25 - VI - 1931

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Şurayı Devlet kanununun bazı maddelerinin tadiline ve ona ilâve edilecek bazı maddelere dair hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 21/VI/1931 tarihli içtimamında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına müsaade buyrulması rica olunur efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabı mucibe lâiyhası

Devlet gayelerini tahakkuk ettirmek için hükümet tarafından gösterilen faaliyetin fert ile devlet arasında hasıl edebileceği idarî ihtilâflar 23 teşrinisani 1341 tarihli kanun ile yeniden teşkil edilen Şurayı Devletin dairesi kazasına dahil bulunmuştur. Pek çok tenevvüler arzöden bu idarî davaların tetkik ve rüyeti için Şurayı Devlet mekanizmasında yalnız bir dava dairesi ve bir de tetkik sahası mahdud maddelere münhasır olan heyeti aleniye mevcuttur. Şimdiye kadar istihsal edilen neticeler Şurayı Devletteki bu teşkilâtın kaza vazifesini lâzım olduğu derecede bir süratle göremiyeceğini ispat etmiştir.

Bazı yerlerde olduğu gibi Şurayı Devlet teşkilâtında bize de örnek hizmetini görmüş olan Fransada dahi bu hale teşadüf edilmiş ve dava işleri önceleri bir daireye mevdu iken tedricî olarak teazzuv etmiştir. Bu gün Fransada, kısmen yalnız dava işleriyle muvazzaf ve kısmen de Şuranın diğer dairelerine merbutiyetleri baki kalmak üzere meşgul müşterek sıfatlı hâkimler olmak üzere 31 kişilik ve muhtelif çalışma teşekküllerini haiz bir heyet vardır.

4 senelik bir tecrübeye nazaran Şuramıza gelen dava işlerinin adedine ve hasıl olan neticelere ve intibalara ve bir de bütçemizin verebileceği müsaadeye müsteniden dava dairesinin, Şuranın kendi unsurları ile tevsiine lüzum görülerek kanunumuz evvel emirde bu suretle tadil ve yine arzedecek sebeplerle kanunda diğer bazı tadiller ve ona bazı ilâveler yapılmıştır.

Esasen bünyevî hali itibarile dava dairesi, Şurayı Devletin Dava Dairesidir. Yani onun sinesinde müteşekkil ve (idarî dava heyeti hâkimesi suretinde müteşekkil Şurayı Devlet) vasfı farikini haizdir. Buna binaen dava dairesile heyeti aleniye reisliğinin Şurayı Devlet Reisine ait olduğunun kanunda sarıhan zikri lâzım gelmiştir ki bu suretle Şurayı Devlette dört senedir mevcudiyeti hissolunan ademi vahdet ve Şura Reisliğine kalan yalnız ve yalnız dava evrakı sevk ve irsalî gibi mihanikî bir vaziyet ve vazife şekli izale edilmiş oluyor.

Şura dairelerinin üzer âzaya ve birer reise hasrı işlerin hüsnü cereyanına tesir edecek mahiyette

bir tebdil olmadığı gibi bu tarzın bütçe itibarile de yeni malî bir külfet husulüne mani olduğu ve yalnız bir daire reisi tahsisatının ise zaten mevcut âza tahsisatına pek cüz'î bir zam icrasile temini mümkün bulunduğu aşikârdır.

Muamelâtın tesri ve teshili için Şuranın her kısmında heyetler âzasının verilen işler hakkında rapörtörlük etmeleri pek faydeli ve hatta zarurî görülmüştür. Bundan başka memurin muhake-matına ait işlerin ikinci derecede tetkikinde mülkiye dairesi heyetinin heyeti umumiyyede hazır bulunamamasının temini de muasır hukuk prensipleri icabatından olarak öteden beri teemmül edilen hususlardan olup bu defa kanunun tadilinde şu husus da tesbit olunmuş ve alelumum heyetle-rin müzakere ve karar nisâplarına ait bazı ufak tadillerin icrası da teemmül edilmiştir.

Heyeti aleniyyeye sevkedilecek işlerin kanunda sarıhan zikrolunmasından ise bu hususun dava dairesi şubeleri ile şura reisinin takdirine bırakılması daha muvafık görülerek buna ait madde dahi bu suretle tadil kılınmıştır.

Şurayı Devlet kanununun 24 ve 28 inci maddelerine taallük eden ve bu maddelerin mutlak iba-resinden kuvvet alarak hareket edilen tebliğ işlerinin tesrii ve teshili için bir madde ile, vaki tadillerin teadül kanunundaki kadroları da tashih edeceğine dair diğer bir maddenin ilâvesi lü-zumu görülmüştür.

Şurayı Devletin âza derecesindeki başkâtibine « kâtibi umumî » unvanının verilmesi hem Şurayı Devlet teşekkülünün ehemmiyetine hem de âzapayesinde olmayan Fransadaki bu vazife sahibine kâtibi umumî unvanı verilmiş olmasına binaen muvafık telâkki olunmuştur.

Dahiliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye Encümeni

Esas: No. 1/128

11 - VII - 1931

Yüksek Reisliğe

Şurayı Devlet kanununun bazı maddelerinin tadiline ve kanuna bazı maddeler ilâvesine dair Hü-kümetçe tanzim ve Meclisi Âliye tevdi ve encümenimize havale edilen kanun ve esbabı mucibe lâyi-hası müzakere edildi.

Lâyihanın istihdaf ettiği maksat, Şurayı Devlete mevdu idarî kaza vazifesinin bir tek deavi daire-sile başarılması şimdiye kadar yapılan tecrübeye göre mümkün olmadığından bu daireye Şurayı Devletin diğer dairelerinden alacak âzanın ilâvesile iki hüküm şubesi teşkiline müsait yeni bir vazife vermekten ve usule ait bazı hükümlerin kanuna ilâvesinden ibarettir.

Filhakika yapılan tetkikat ve istatistiklerden edinilen malûmat, şurayı Devletin halen mücehhez bulunduğu tek bir deavi dairesile uhdesindeki idarî kaza vazifesini yaktü zamanında görmeğe yetişmiyeceğini ve bu teşekkülün teaddüt ettirilmesi lüzumunu isbat etmiştir. Bu itibarla teklif, esas noktaî nazarımdan kabul edilmiş olmakla beraber yeni teşekkülün Şurayı Devletteki idarî dairele-rden alacak âza ilâve vücuda getirilmesi şekli, hem bu daireleri zafa düşüreceği hem de en son dere-cede karar vermek salâhiyetini haiz hüküm dairelerinin az adetli heyetler halinde teşekkülünü in-taç edeceği cihetle muvafık görülmiyerek bunun yerine Şurayı Devlete yeniden dört âza ve bir reis vekili ilâvesi suretile deavi dairesinin Şurayı Devlet Reisinin riyaseti altında birer reis vekili ve dörder âzadan mürekkep iki şube halinde teşkili esası kabul olunmuştur.

Bundan başka bu güne kadar deavi dairesi, müzakere nisabı hususunda Şurayı Devletin diğer idarî dairelerinden farklı bulunmamakta ve mevcut metne göre üç kişi ile toplanabilip iki reyî ekseri-yetle hüküm verebilmekte idi. İntihâî olarak karar veren bu daire ve şubelerinin bundan böyle mü-rettepe adetleriyle içtima ve karar ittihaz etmelerini temin eylemek üzere lâyahya bir hüküm konmuş olduğu gibi bu şubelerin mümaselet arzeden bir mesele hakkında muhtelif kararlar ittihaz etmelerine mani olmak ve Şurayı Devlet içtihatlarında vahdet temin etmek için ayrıca kayıt vazedilmiştir.

Bir de, Şurayı Devlette bu gün mütedahil davalar miktarile beraber her sene gelen davaların

yekûnuna nazaran bu iki şubenin de işe kâfi gelmeyeceği anlaşıldığından dairelerine irtibatları devam etmek üzere idarî dairelerden alınacak âzalardan mürekkep bir heyetin muayyen bir sınıf davaları görmek üzere tavgifine lüzum görülerek bu bapta da bir madde tedvin olunmuştur.

Lâyhaya ilâve edilen diğerk maddeler, Şurayi Devlete verilen dava arzuhallarının evvel emirde bir heyette tetkik olunarak bunlarda görülecek usul noksanlarının tesbiti ile bidayeten bu noktalardan karara rabitlerini temine ve müddealeylehler tarafından kanunî müddet içinde cevapları verilmeyen davalar için yapılacak muameleye ve şubelere verilecek hükümlerde tesadüf edilebilecek maddî hataların tashihine ve Şurayi Devlet muavinlerinin zaruret halinde hariçten alınabilmelerinin kabulüne ve bunlara mümasil usulî noktalara müteallik ve cümlesi tecrübe ve ihtiyaçtan mülhem bulunmaktadır.

Lâyihai kanuniye yukarıda arzedilen esaslara göre yeniden tertip ve takdim olunmuştur. Mec-lisi Âli tarafından Şurayi Devlete yeni bir heyet intihabını tazammun ve bu gün mevcut vaziyete göre bir an evvel mer'iyeti âcil bir ihtiyaç teşkil eden bu lâyiha'nın müstaceliyet kararla müza-keresi Encümenimizin cümlei maruzatından olduğu gibi iktiza ettirdiği tahsisatın, bütçe lâyiha-sının Heyeti Umumiyyeye arzından evvel Şurayi Devlet bütçesine ilâve edilebilmesi için de Adli-ye Encümeninden evvel Bütçe Encümenine tevdi ayrıca kararlaştırılmıştır.

9 temmuz 1931

Reis Tekirdağ Cemil	Reis V. Tekirdağ M. Fayik	Kâ. Muş Hasan Reşit	Âza Adana A. Münif	Âza Elâziz Hüseyn	Âza Çorum İ. Kemal	Âza Kars Baha Tali
Âza Rize Esat	Âza Aamsya İ. Hakkı	Âza Zonguldak Rifat	Âza Çanakkale Şükrü			

Adliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Adliye Encümeni
Karar No. 16
Esas No. 1/128

13 - VII - 1931

Yüksek Reisliğe

Şurayi Devlet kanununun bazı maddelerinin tadiline ve tayyına ve kanuna bazı maddeler ilâ-vesine dair tanzim edilen kanun lâyihası encümenimize tevdi edilmekle Dahiliye Encümeninin tek-lif edilen lâyiha hakkındaki tadilat ve esbabı mucibe mazbatasile birlikte Şurayi Devlet Reisi Reşat ve Başkâtibi Saffet Beylerin huzurile tetkik ve müzakere olundu.

Hükümetçe kanun lâyihasının tanzimine saik olan hususun Şurayi Devlete muhavvel idarî kaza vazifelerinin bir deavi dairesinde tetkik ve intacı mümkün olamamasından diğerk dairelerden alın-cak âzalarla bu vezaifi ifaya salâhiyetli başka bir daire teşkil etmek ve tetkik ve muhakeme usul-lerine mütedair bazı hükümler vazından ibaret olduğu ve Dahiliye Encümeni tarafından da teklifin esası kabul e şayan görülmüş ise de lâyhada olduğu üzere diğerk dairelerden alınacak âzalarla deavi dairesi vazifesini ifa edecek ikinci bir daire ihdası maksadı temin edemeyeceğinden yeni bir daire teşkili kabul edildiği mezkûr encümenin mazbatasının mütaleasından anlaşıl-mıştır.

Encümenimizce kanunun heyeti umumiyesi hakkında cereyan eden müzakere ve münakaşada Tanzimat, Mülkiye ve Maliye ve Nafia Dairelerinin tetkik ettikleri işler hakkında vaki olan istizah üzerine Şurayi Devlet Reisi tarafından verilen cevap ve gösterilen erkama göre âzadan Hasan Hayri, Hamdi ve Sait Azmi Beyler deavi dairesinin halen tetkik edemiyerek elinde bulundurduğu sekiz bine yakın dosyanın diğerk dairelere idarî kaza salâhiyeti verilmek suretile tetkik ve intacı ka-

bil olduğundan yeni bir deavi dairesi teşkiline müteallik bulunan bu lâyihamın reddi mütaleasınan karşı deavi dairesine mevdu olan işlerin tetkiki bu heyet âzasının vukuf ve ihtisasına teallük noktasından da diğer dairelere mensup âzaya salâhiyet vermekle maksadın temin ve istihsali mümkün olamayacağından ve kemiyet itibarile zahirde az görülen diğer daireler işlerinin keyfiyeten ehemmiyeti aşikâr bulunmakla gerek teraküm etmiş olan ve gerek şimdiden sonra gelecek işlerin tetkik ve halkı zımında Şurayı Devlette ikinci bir deavi dairesinin teşkili zarurî görülmüş ve bu ihtiyaca binaen tanzim edilmiş olan kanun lâyihasının esas itibarile kabulüne ekseriyetle karar verilerek maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Encümenimiz deavi dairesinin iki şubeye ayrılarak reislerinin reis vekili unvanını haiz bulunmaları suretinde Dahiliye Encümeninin kabul ettiği şekli Şurayı Devlet devairinin aynı mahiyette olmaları lüzumunu mülâhaza ile muvafık görmemiş ve birinci ve ikinci deavi dairesi namı altında reislerinin de diğer daireler reisleri gibi olması maksadile buna dair lâyihamın birinci maddesinde tadilât icra eylemiştir.

Şurayı Devlet Reisinin şimdiye kadar olduğu gibi yalnız Heyeti umumiye riyaset etmesini muvafık bulmayan encümen reisinin bütün dairelere ve heyetlere reislik edeceğini ayrıca bir madde ile lâyihada göstermiştir.

Eldeki kanunda heyeti aleniye namı verilen ve deavi dairesine diğer dairelerden ilhak edilen âzalarla teşekkül eden heyetin vazifesi deavi dairesinin iki daire olarak teşekkülünden sonra bu dairelerin birleşmesiyle terekkep edecek heyete intikali tabii bulunmuş isede bu unvanın idamesi maksadı ifade etmediği diğer devletlerin mümasil teşkilâtına da tetabuk eylemediği cihetle bu iki dairesinin birleşmesinden husule gelen teşekküle (Deavi Daireleri Umumî Heyeti) unvanı verilmiş ve asıl heyeti umumiye ile iltibası izale için ona da (Şura Heyeti Umumiyesi) denmesi münasip görülmüştür.

Lâyihada dairelerinde içtima nisabı ve kararlarda aranılacak ekseriyetin tarzını gösteren maddeler Dahiliye Encümeninin hemen kabul ettiği dairede tesbit edilmiştir. Deavi daireleri umumî heyetinin rüyet edeceği muhakemelerin aleni cereyan edeceği esas lâyihamın yedinci maddesinde gösterilmiş ve umumî heyetin ne gibi işlere bakacağı hakkında da asıl kanunun lâyihasında ilga edilen yirmi ikinci maddesi ipka edilmiş ve teklifte yazılı olan reis ve deavi daireleri heyetlerinin lüzum görerek sevkettikleri hususta dördüncü fıkra olarak maddeye ilâve olunmuştur.

Asıl kanunun 23 ve 32 inci maddeleri lâyihamın yeni hükümlerine göre lüzumsuz görülerek tayyid edilmiştir.

Dahiliye Encümeninin tadilinin dokuzuncu maddesindeki şurayı Devlete ikame olunacak davaların şekil, merasim ve müddet noktasından tetkikine ait mütekaddim muameleyi ifa etmek üzere reis tarafından teşkil edilen heyete (tetkik heyeti) namı verilmiş ve madde bu heyetin teşekkül ve vazifesi itibarile insicamı ihtiva edecek şekilde bazı tebdillerle kaleme alınmıştır.

Deavi dairelerinden verilecek mümasil mesailde bir birlerine mübayın kararlar için içtihamın tevhibi hususunda bir hüküm konmasını tamamen musip gören encümenimiz, ancak bu maksatla bir dairesinin karar vermeden evvel keyfiyeti umumî heyete havalesini doğru bulmamış ve çünkü aynı mahiyetteki mesail hakkında diğer dairesinin ne yolda karar verdiğini mutlak olarak öteki dairesinin bilmesinin imkânsızlığı nazarı itibare alınmakla beraber bundan nasılsa zuhul edilerek bir karar verildiğinde kararın netayicine müessir olabilmesi mahzuru da derpiş edilerek dairelerin biri birine mütenakiz kararlarının hükmüne hâlel gelmemek üzere tenakuz anlaşıldıktan sonra işin umumî heyetçe tetkikile verilecek karara ondan sonra tekevvün edecek hadiselerde ittiba edilmesi hukukî noktai nazardan lüzumlu görülerek madde bu suretle değiştirilmiştir.

Tadilât lâyihasının on üçüncü maddesindeki maddi hataların ıslahına dair olan madde, hukuk usulü muhakemeleri hükmü dairesi de yeniden kaleme alınarak maksadı daha etraflı temin edecek hükümler konmuştur.

Asıl kanunun 42 inci maddesinde halen cari olmayan kanun yolları gösterilmiş olduğundan mevzu ve meri hükümlere uygun olarak hukuk usulü muhakemeleri kanununa atfolunmak suretile

İadei muhakeme talep edilebileceği mezkûr maddeyi muaddil bir madde tertibi suretile gösterilmiştir.

Lâyihanın encümenimiz tarafından yapılan tadilât dairesinde Heyeti Umumiyece kabulü temen- nisile havale mucibince Bütçe Encümenine tevdi arz olunur.

Reis	M. M.	Âza	Âza	Âza	Âza
Manisa	Kocaeli	Balikesi	Çanakkale	Edirne	Erzincan
Mustafa Fevzi	Salâhattin	Vasfi Raşit	Osman Niyazi	Şeref	Abdülhak
Âza	Âza	Âza			
Kayseri	Trabzon				
Reşit	Raif				
		Âza	Âza	Kâ.	
		Edirne	Kayseri	Yozgat	

Deavi dairesine gelen işlerin senevî 4200 ve çıkışın vasatı 938 olduğu ve mevcut evrakın 7908 adet bulunduğu ve tedahül sebeplerinde bazı usul bozukluğunun da âmîl olmasından dolayı Şurayi Devlet kanununun tadili hakkında bazı esaslar düşünülmekte bulunduğu ve Maliye ve Nafia dairesine öncek senevî 70 kûsur, tanzimat dairesine 20 kûsur iş geldiği Şurayi Devlet Reisi Beyefendinin izahatı cevabiyesinden anlaşılmıştır.

Adliye Vekâletince tetkik ve tecrübeye istinaden yapılan istatistiklerle bir mahkemenin senevî 4000 iş intaama kabiliyeti tahakkuk etmiştir. Şurayi Devlet Deavi Dairesine muadil mahkemei tem- yiz devairinde bu miktardan çok fazla iş çıkarılmakta olmasına nazaran deavi dairesindeki bu tedahülün betaat ve bazı usul noksanlarından ileri geldiği neticesine varılmak zaruridir. Bunun için usul noksanları tashih edilmeden sadece bir daire ilâvesi maksadı temin için esaslı bir tedbir olamaz. Şu- rayi Devlet kanununda düşünülmekte olduğu söylenen esaslı tadilât geldiği zaman daire ilâvesi hu- susu da teemmül edilmek üzere senevî altmış altı ve yirmi beş işe hasrı mesai eden Nafia ve Maliye, ve tanzimat dairelerinin de deavi dairesi işlerle meşgul olabilmeleri hakkında bir madde kanuniye tanzimi maksadı temine kâfi olduğu ve daire ilâvesine lüzumu acil bulunmadığı kanaatindeyiz. Şu- rayi Devlet kanununun reis ve âza ve kâtibi umumî imtihanı hakkındaki beşinci maddesi her daire hakkında reis ve âza evsafı seyan addeylemiş ve esasen her âzanın kazaî ehliyetleri kanunen tanı- mış ve devairde âzanın sureti terkibi halen de ihtisasm tam ve kâmil şekilde gözetilmediği meydana konmuş olduğundan mutlak ihtisasm lüzumuna dair itirazlarda kanaatimizi tebdil etmemiştir. Bina- enaleyh Şurayi Devlet Deavi Dairesine bir daire ilâvesi hakkında ittihaz olan kararlara muhalifiz.

Hasan Hayri A. Azmi A. Hamdi

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
Mazbata No: 60
Esas No: 1/128

13 - VII - 1931

Yüksek Reisliğe

Şurayi Devlet kanununun bazı maddelerinin tadiline ve kanuna bazı maddeler ilâvesine dair olup Dahiliye ve Adliye Encümenlerince tetkik edildikten sonra Encümenimize tevdi kılınan kanun lâyihası Şurayi Devlet Reisi Reşat ve Başkâtibi Saffet Beyler hazır oldukları halde tetkik olundu.

Lâyihanın esası uhdesine mevdu vazifeyi ifaya yetişemiyen deavi dairesinin teşkilâtının tevsiine mütealliktir. Bu bapta Dahiliye ve Adliye Encümenlerince dermeyan olunan noktai nazara Encü- menimizce de iştirak olunmuş ve lâyiha Adliye Encümeninin tadilâtı dairesinde kabul edilmiştir.

Yalnız bu teşkilâtın teadül kanununda icap ettireceği tadilât hakkındaki 18 inci madde şeklen tadil edilmiştir. Umumî Heyetin tasvibine arz olunur.

Reis	Reis V.	M. M.	Kâ.	Âza	Âza	Âza
Gümüştane	İstanbul	Konya	Tokat	Bursa	A. ksaray	Çorum
Hasan Fehmi	Ali Rana	K. Zaim	Süreyya	Dr. Galip	A. Süreyya	Mustafa
Âza	Âza	Âza	Âza	Âza	Âza	Âza
Isparta	Konya	Kırklareli	Kırklareli	Sivas	Erzurum	Kütahya
Mükerrerem	K. Hüsnü	Şevket	M. Nahit	Remzi	Aziz	Muhlis

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Şurayi Devlet kanununun bazı maddelerinin tadiline ve ona ilâve edilecek bazı maddelere dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Şurayi Devlet kanununun 1 inci maddesi şu suretle tadil olunmuştur:

Şurayı Devlet, Başvekâlete merbut olup bir reisin tahtı idaresinde üç daire reisile aynı mevki ve dereceyi haiz iki reis vekilinden ve 16 âzadan mürekkeptir.

MADDE 2 — 9 uncu madde şu suretle tadil edilmiştir:

Dava dairesinden maada Şurayı Devlet dairesi, birer reis ile üçer âzadan teşekkül eder. Bütün Şurayı Devlet âzalarının muhtelif dairelere tefrik ve memur edilmesi Şura reisine aittir. Lü-zumu halinde dairelerin her hangi birisine Şura Reisi riyaset edebilir.

MADDE 3 — 10 uncu madde şöylece tadil edilmiştir:

Şurayı Devlet Heyeti Umumiyesi reis ve daire reisleri ile reis vekillerinden, âzalardan ve kâtibi umumiden teşekkül eder. Ancak Mülkiye Dairesi Heyeti, memurun muhakematına ait işlerde birinci derecede verilmiş olan kararların ikinci derecede tetkiki sırasında hazır bulunamaz. Şu halde heyeti umumiyenin, ekseriyet nisabı, umumî mev-

DAHİLİYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Şurayi Devlet Kanununun bazı maddelerinin tadiline ve tayyına ve kanuna ilâve edilecek bazı maddelere dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Şurayi Devlet kanununun 1 inci maddesi şu suretle tadil edilmiştir:

Şurayı Devlet Başvekâlete merbut olup bir reisin tahtı idaresinde üç daire reisile aynı mevki ve dereceyi haiz iki reis vekilinden ve âza sıfat ve salâhiyetini haiz Umumî kâtip de dahil olduğu halde yirmi bir âzadan mürekkeptir.

MADDE 2 — Altıncı maddenin ikinci fıkrası şöylece tadil edilmiştir:

Başmuavinlikten âzalığa intihap ve tayin olunacakların en az üç sene başmuavinlikte ve yine en az üç sene vilâyet memuriyetlerinde bulunmuş olmaları şarttır. Birinci ve ikinci sınıf muavinliklerle birinci sınıf mülâzımlıklere bir derece madun sınıfta ehli bulunmadığı takdirde diğer devlet dairelerinden kıdem ve liyakatleri müsait olanlar alınabilir. Bulunduğu sınıfta en az üç sene hizmet etmiyenler yukarı sınıfa terfi olunamazlar. İkinci sınıf mülâzımlıklere âli mektepler mezunları meyanından bilmüsabaka ehliyeti faik görülenler intihap olunurlar. Bunların sinleri otuzu müteceviz olmak şarttır.

MADDE 3 — Dokuzuncu madde aşağıdaki surette tadil kılınmıştır.

Şurayı Devlet tanzimat, mülkiye, nafıa ve maliye ve deavi dairelerine ayrılır. Deavi dairesi iki şubeye münkasemdir. Tanzimat, mülkiye maliye ve nafıa daireleri birer reis ile dörder âzadan ve deavi dairesi şubeleri de birer reis vekili ile dörder âzadan tereküp eder. Şurayı Devlet deavi dairesinin reisi Şurayı Devlet Reisidir. Deavi dairesi

ADLIYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Şurayi Devlet kanununun bazı maddelerinin tadiline ve tayyine ve kanuna ilâve edilecek bazı maddelere dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Şurayı Devlet kanununun birinci maddesi aşağıda yazılı şekilde tadil edilmiştir:

Şurayı Devlet Başvekâlete merbut olup bir reis in idaresi altında beş daire reisile âza sıfat ve salâhiyetini haiz umumî kâtip de dahil olduğu halde yirmi bir âzadan mürekkeptir.

MADDE 2 — Altıncı maddenin ikinci fıkrası aşağıda yazılı şekilde tadil edilmiştir:

Baş muavinlikten âzalığa intihap olunacakların en az üç sene baş muavinlikte ve yine en az üç sene vilâyet memuriyetlerinde bulunmuş olmaları şarttır.

Birinci ve ikinci sınıf muavinliklerle birinci sınıf mülâzimliklere bir derece madun sınıftan ehil bulunmadığı takdirde diğer Devlet dairelerinden kıdem ve liyakatleri olanlar alınabilir.

Bulduğu sınıfta en az üç sene hizmet etmişler yukarı sınıfa terfi olunamazlar.

İkinci sınıf mülâzimliklere âlî mektepler mezunları arasından müsabaka ile ehliyeti görünenler tayin olunur. Bunların yaşları otuzdan yukarı olmamak şarttır.

MADDE 3 — Dokuzuncu madde aşağıda yazılı surette tadil edilmiştir:

Şurayı Devlet; tanzimat, mülkiye, nafıa ve maliye, birinci ve ikinci deavi dairelerine ayrılır. Bu dairelerin her biri birer reisle dörder âzadan te-rekküp eder.

Deavi dairelerinden her biri müstakil olarak hüküm verir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

cuttan Mülkiye dairesi Heyeti hariç bırakıldıktan sonra kalan adedin nısfından bir fazlasıdır.

MADDE 4 — Dava Dairesi Reisliği Şurayı Devlet Reisine aittir. Bu daire, Şura reisi ile iki reis vekilinden ve yedi âzadan mürekkeptir. ve bir reis vekili ile üçer âzadan ibaret iki şubeye ayrılır. Şubelerden her birisi müstakillen hüküm verir. Şurayı Devlet Reisi şubelerden her birisine de riyaset edebilir. Bu takdirde şube reis vekilleri içtimaa iştirak etmezler.

MADDE 5 — 11 inci madde şöylece tadil kılınmıştır:

Şurayı Devlet heyeti aleniyesi dava dairesinin her iki şubesinin birleşmesiyle teşekkül eder. Bu heyetin vazifesi, Şurayı Devlet Reisinin veya dava şubelerinden her birinin tevdiine karar vereceği işlere hüküm vermektir. Şurayı Devlet Reisi tarafından bizzat riyaset edilmeyen heyeti aleniye celselerinde riyaset vazifesi, reis vekillerinin Şuraya duhul itibarile en kıdemlisi tarafından ifa olunur.

MADDE 6 — 14 üncü madde şu şekilde tadil edilmiştir:

Tanzimat, mülkiye, maliye ve nafıa daireleri ve dava şubeleri üçer zat, ve heyeti umumiye de mürettep adedin yarısından ziyadesi, ve heyeti aleniye de en az yedi zat hazır bulunmadıkça müzakere ve muhakeme icra ve karar ita olunamaz. Heyeti aleniye de mevcut âza çift olursa, âzadan en az kıdemlisi heyete iştirak etmez. Dairelerle heyeti umumiye de ve heyeti aleniye de kararlar ve hükümler, mevcut heyetin ittifakile ve ihtilâf vukuunda mutlak ekseriyetle ittihaz ve ita olunur. Tanzimat, maliye ve nafıa, mülkiye dairelerinde reyler müsavi olursa, Şura Reisinin başka bir daireden tayin edeceği bir âzanın iltihakile mesele hallolunur. Heyeti umumiye de reyler müsavi olursa, reisin bulunduğu tarafın reyi racih olur.

şubelerinden her biri müstakillen hüküm verir. Bütün Şurayı Devlet âzalarının muhtelif dairelere tefrik ve memur edilmesi Şurayı Devlet Reisine aittir. lüzumu halinde dairelerin her hangi birisine Şurayı Devlet Reisi riyaset edebilir.

MADDE 4 — Onuncu madde şu yolda tadil edilmiştir:

Şurayı Devlet Heyeti Umumiyesi, reisten ve daire reislerle reis vekillerinden, âzalardan ve umumî kâtipten teşekkül eder.

MADDE 5 — On birinci madde şu yolda tadil edilmiştir:

Şurayı Devlet Deavi Heyeti Aleniyesi, deavi dairesinin her iki şubesinin birleşmesiyle teşekkül eder. Bu heyetin vazifesi Şurayı Devlet Reisinin veya dava şubelerinden her birinin tevdiine karar vereceği işlere hüküm vermektir. Şurayı Devlet Reisi tarafından bizzat riyaset edilmeyen heyeti aleniye celselerinde riyaset vazifesi, reis vekillerinin Şurayı Devlete dühul itibarile en kıdemlisi ve kıdemde müsavat halinde en yaşlısı tarafından ifa olunur.

MADDE 6 — On dördüncü madde şu suretle tadil kılınmıştır:

Tanzimat, mülkiye, maliye ve nafıa dairelerinde dörder zat ve heyeti umumiye de mürettep adedin yarısından bir fazlası ve heyeti aleniye de en az dokuz zat hazır bulunmadıkça müzakere ve muhakeme icra ve karar ita olunamaz. Heyeti aleniye de mevcut âza çift olursa âzadan en az kıdemlisi heyete iştirak etmez. Heyeti umumiye de memur muhakemelerine ait meselelerin müzakeresi halinde mülkiye dairesi heyeti hazır bulunamaz. Bu takdirde heyeti umumiye nisabı, mülkiye dairesi heyeti hariçindeki mürettep adedin nısfından bir fazlasıdır. Daireler ve şubelerle heyeti umumiye ve heyeti aleniye de karar ve hükümler mevcut heyetlerin ittifakile ve ihtilâf vukuunda mutlak ekseriyetle ittihaz ve ita olunur. Tanzimat, mülkiye, nafıa ve maliye dairelerinde reyler müsavi olursa, Şurayı Devlet Reisinin başka bir daireden tayin edeceği bir âzanın iltihakile mesele hallolunur. Heyeti umumiye de reyler müsavi olursa reisin bulunduğu tarafın reyi racih olur.

MADDE 4 — Şurayi Devlet Reisi, lüzum görürse daireler ve heyetlerden her birine bizzat riyaset eder .

Bütün Şurayi Devlet âzalarının muhtelif dairelere tefrik ve memur edilmesi Şurayi Devlet Reisine aittir.

MADDE 5 — On birinci madde aşağıda yazılı şekilde tadil edilmiştir :

Şurayi Devlet deavi daireleri umumî heyeti, deavi dairelerinin her ikisinin tam olarak birleşmesiyle teşekkül eder.

Şurayi Devlet Reisi tarafından bizzat riyaset edilmeyen deavi daireleri umumî heyeti celselerinde reislik vazifesi, daire reislerinin Şurayi Devlete intisapları itibarile en kıdemlisi ve kıdemleri bir ise en yaşlısı tarafından ifa olunur.

MADDE 6 — 14 üncü madde aşağıda yazılı şekilde tadil edilmiştir :

Tanzimat, mülkiye, maliye ve nafıa dairelerinde dörder zat ve Şura Heyeti Umumiyesinde mürettep adedin yarısından bir fazlası hazır bulunmadıkça müzakere icra olunamaz.

Deavi daireleri umumî heyetinde reylerde müsavat olursa Şurayi Devlet Reisinin iltihakile mesele hallolunur.

Birinci ve ikinci deavi dairelerinin müzakere nisabı beşer zatın toplanması ile hasıl olur. Deavi dairelerinde veya bu dairelerin umumî heyetinde mevcut âzalar mürettep miktardan eksik olursa reis tarafından baş muavin veya muavinler heyete ithal edilerek ikmal olunur. Şurayi Devlet Reisi deavi dairelerinden birine bizzat riyaset ettiği takdirde en kıdemsiz âza ve kıdemde müsavat halinde en genci heyete girmez.

Şura Heyeti Umumiyesinde memur muhakemelerine ait meselelerin müzakeresi halinde mülkiye dairesi heyeti hazır bulunamaz. Bu takdirde Şura Heyeti Umumiyesi toplanması nisabı mülkiye dairesi heyeti haricindeki mürettep adedin yarısın-

MADDE 7 — Dava şubelerinin her hangi bir işinde reyler müsavi olursa, riyaseti Şura Reisi deruhte etmek suretile mevcut beşe iblâğ olunarak o işe karar verilir. Şura Reisi şubelerden birine bizzat riyaset ettiği takdirde reylerde müsavat hasıl olursa, bu işin karara raprı heyete reis vekillerinden birinin iltihakına bağılı kalır.

MADDE 8 — 21 inci ve 22 inci maddelerin hükümleri lâğvedilmiştir.

MADDE 9 — Şurayı Devlet Reisi, daire reisleri ve reis vekilleri, her hangi bir işi âzalardan, muavinlerden veya mülâzımlardan birine tetkik ve bir rapora raptettirebilirler. Heyeti umumiyede de bu usul caridir.

Dava şubelerinde müzakere nisabı beş zatin toplanmasile hasıl olur. Şayet, mevcut âzalar bu miktardan eksik olursa reis tarafından baş muavin veya muavinler ile ikmal olunur. Şurayı Devlet Reisi bir şubeye bizzat riyaset ettiği takdirde en kıdemsiz âza ve kıdemde müsavat halinde en genci heyete girmez.

MADDE 7 — Otuz üçüncü madde şöylece tadil edilmiştir.

Gerek deavi dairesi şubelerinde ve gerek heyeti aleniyyede muhakemat esasen tahriridir. Dava şubelerince lüzum görüldüğü veyahut tarafeynden talep vuku bulduğu takdirde şifahî izahat almabilir. Heyeti aleniyyede de tarafeynin şifahî ifadelerde bulunmağa hakları vardır. Fakat şifahî ifadeleri tahrirî ifadelerini izaha münhasır olur.

MADDE 8 — Otuz sekizinci madde şu yolda tadil olunmuştur:

Dava şubelerile heyeti aleniyyede tahrirî müdafada bulunmuş olanlar hakkında verilmiş olan hükümler, şifahen ifade ve müdafaada bulunmuş olsunlar olmasmlar vicahidir. Tahrirî müdafaada bulunmamış olanlara, alâkadarların talebi üzerine on beş gün zarfında cevap verilmediği takdirde hukuk usulü muhakemeleri kanunu dairesinde cevabına ve huzuruna hacet kalmaksızın karar verileceği tebliğ edilir. Bu karar vicahidir.

MADDE 9 — Şurayı Devlete dava ikamesini mutazammın verilen arzuhaller evvel emirde reis tarafından memuriyetleri bir sene devam etmek üzere seçilecek bir âza ile iki muavinden müteşekkil bir heyetçe tetkik olunur. Bu tetkik neticesinde: A - Dava idarî mahiyette değilse, B - Müddei davaya ehil değilse, C - Müddeaalayhe husumet teveccüh etmiyorsa, Ç - İşte müruru müddet varsa velhasıl tebliğ tarzına ve usule ait bidayeten halli lâzım gelen sair noktalar mevcutsa bu hususlar heyetçe bir raporla tesbit ve reise arzolanarak dava evvelâ bu noktalardan ait olduğu şubede karara raptedir.

dan bir fazlasıdır.

Daireler ve Şura Heyeti Umumiyesile deavi daireleri umumî heyetinde verilecek kararlar mutlak ekseriyetle ittihaz olunur. Tanzimat, mülkiye ve nafıa ve Maliye dairelerinde reyler müsavi olursa Şurayı Devlet Reisinin başka bir daireden tayin edeceği bir âzanın iltihakile mesele hallolunur.

Şura Heyeti Umumiyesinde reyler müsavi olursa reisin bulunduğu tarafın reyi tercih olunur.

MADDE 7 — Yirmi ikinci madde aşağıda yazılı surette tadil edilmiştir:

Deavi daireleri umumî heyeti aşağıda yazılı davaları görür:

I - İdari makam ve heyetlerden sadır olan muamele ve kararlar hakkında salâhiyet ve şekil ve esas ve maksat cihetlerinden biri ile kanuna veya nizamı muhafızetden dolayı alâkadarlar tarafından ikame olunacak iptal davaları,

II - İktisat ve nafıa işleri imtiyazları hakkındaki ihtilâflar,

III - Maadin tasarruf ve ruhsat imtiyazları hakkındaki ihtilâflar,

IV - Şurayı Devlet Reisi veya deavi daireleri tarafından sevkedilecek davalar.

MADDE 8 — Yirmi dokuzuncu madde aşağıda yazılı surette tadil edilmiştir:

Deavi dairelerinin umumî heyetinde görülecek hususlardan dolayı mahkemedен evvel müddeiye ve müdafaalarını yazılı olarak beyan etmiş olan müddeialehye muhakeme günü bir ihbarname ile bildirilir.

MADDE 9 — Deavi dairelerinde muhakeme tahriri cereyan eder. Dairelerce lüzum görüldüğü veya taraflardan talep vukubulduğu takdirde şifahî izahat ta almabilir.

Deavi daireleri umumî heyetinde muhakeme aleni cereyan eder. Taraflar hazır ise iddia ve müdafaaları dinlenilir. biri bulunur diğeri bulunmazsa yalnız bulunanın ifadesi dinlenilir. Her iki taraf ta bulunmazsa tetkikat evrak üzerinde iera olunur.

MADDE 10 — 1 - Dava, idarî dava değilse; 2 - müddei davaya ehil değilse; 3 - müddeâ aleyh olan daireye husumet teveccüh etmiyorsa; 4 - işte müruru müddet varsa, evvel emirde bu cihetler tetkik ve dava karara raptolunur. Kezalik temyizden görülen işlerden de heyetin takdiri ile, kanunda bahsolunan tebliğlerden sarfınazar olunarak davaya hükümlenir.

MADDE 11 — Şurayi Devlet kanununda, mefsuh usulü muhakeme hukukiye kanununa matuf hususlar, usule ait yeni kanunların hükümlerine tabidir.

MADDE 12 — Şurayi Devlet Başkâtibinin ünvanı « Şurayi Devlet Kâtibiumumisi » ünvanına tahvil edilmiştir.

MADDE 13 — Teadül kanununun Şurayi Devlete taallük eden kadrosu bu kanun mucibince tadil edilmiştir.

MADDE 10 — Memurin kanununun tatbikından mütevellit ihtilâfları ruyet ve memuriyetleri bir se- ne devam etmek üzere idarî dairelerden birer âza alınarak hususî bir şube teşkil olunur. Âzaların en kıdemlisi heyete riyaset eder. Âzaların dairelerine irtibatı devam eyler.

Madde 11 — Deavi dairesi şubelerinden biri, mümâsil bir mesele hakkında diğer şube tarafından evvele verilmiş bir karara mugayir hüküm vermek ihtimali karşısında bulunduğu takdirde işi karara bağlamıyarak heyeti aleniyyeye tevdi eder. Heyeti aleniyenin kararı kat'î ve şubeler için vacibülittibardır.

MADDE 12 — Şurayi Devlet Riesi, daire reisleri ve reis vekilleri her hangi bir işi âzalardan, başmuavin ve muavinlerden veya mülâzimlerden birine tetkik ve bir rapora raptettirebilirler. Heyeti umumiyede de bu usul caridir.

MADDE 13 — Dava şubelerinden verilen kararlarda maddî hata vukuu Şurayi Devlet Reisi tarafından kabul edildiği takdirde iş, bu noktadan tetkik ve karara raptedilmek üzere kararı veren şubeye tevdi edilir.

AMDDE 14 — Bu kanun neşri tarihinden mu-

MADDE 14 — Şurayi Devlet kanununun tat-

MADDE 10 — Otuz dördüncü madde aşağıda yazılı surette tadil edilmiştir :

Deavi dairelerinde ve bu dairelerin umumî heyetinde davalarm görülmesi sırasında yeniden ibraz olunan evrak ve yazılı ifadeler evvelce bunların gösterilmesine ve beyanına imkân ve mahal olmadığına veya böyle yapılmaması makbul bir mazerete müstenit olduğuna kanaat hasıl olursa kabul olunup diğer tarafa tebliğ edilir ve o da heyetçe tayin edilecek mühlet zarfında yazılı cevabını verebilir. Bu hallerde lüzum görülürse keyfiyet tetkik ve tahkika havale olunur.

MADDE 11 — Otuz sekizinci madde aşağıda yazılı şekilde tadil olunmuştur :

Deavi daireleriyle bu dairelerin umumî heyetinde tahriri müdafaada bulunmuş olanlar hakkında verilen hükümler, şifahî ifade ve müdafaada bulunmuş olsunlar veya olmasınlar vicahî addolunur.

Tahriri müdafaada bulunmuş olanlara alâkadarların talebi üzerine on beş gün içinde cevap vermedikleri takdirde hukuk usulü muhakemeleri kanununun hükümleri dairesinde cevabına ve huzuruna hacet kalmaksızın karar verileceği tebliğ edilir. Bu karar vicahî hükmündedir.

MADDE 12 — Kırk ikinci madde aşağıda yazılı şekilde tadil edilmiştir :

Deavi dairelerinden veya umumî heyetten sadır olan kararlar hakkında hukuk usulü muhakemeleri kanununda yazılı sebeplere göre iadei muhakeme talep olunabilir.

MADDE 13 — Şurayi Devlete dava ikamesini mutazammın verilen arzuhaller reis tarafından tetkik heyetine havale olunur. Bu heyet bir âza ile iki muavinden teşekkül edip memuriyetleri bir sene devam etmek üzere reis tarafından tayin olunur.

Heyet tetkikatı neticesinde :

A - Dava idarî mahiyette değilse ; ;

B - Müddei davaya ehil değilse ;

C - Müddei aleyhe husumet teveccüh etmiyorsa ;

D - İşte müruru müddet varsa ;

E - Tebliğ tarzına ve usule ait evvelce halli lâzım gelen sair noktalar mevcutsa.

Keyfiyet bir raporla tesbit ve reise arzolanarak dava evvel emirde bu cihetlerden ait olduğu dairede tetkik olunarak karara raptolunur.

MADDE 14 — Memurin kanununun tatbikin-

teberdir.

MADDE 15 — Bu kanunun hükümlerinin ierasına Başvekil memurdur.

21/VI/1931

Baş V.	Ad. V.	M. M. V.	
İsmet	Yusuf Kemal	Zekâi	
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.	
Ş. Kaya	Dr. T. Rüştü	M. Abdülhalik	
Mf. V.	Na. V.	İk. V.	S. İ. M. V.
Esat	Hilmi	M. Şeref	Dr. Refik

bikma ve mesainin tanzimine dair bir nizamname yapılacaktır.

MADDE 15 — Şurayi Devlet kanununda, mefsuh usulü muhakemei hukukiye kanununa matuf hususlar usule ait yeni kanunların hükümlerine tabidir.

MADDE 16 — Şurayi Devlet kanununun yirmi birinci, yirmi ikinci ve kırkıncı maddeleri hükümleri mefsuhtur.

MADDE 17 — Şurayi Devlet Başkâtibinin unvanı umumî kâtibe tahvil ve Şurayi Devlet kanununun ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci, yedinci, sekizinci ve onuncu maddelerindeki bu unvanlar da olsuretle tashih edilmiştir.

MADDE 18 — Teadül kanununun Şurayi Devlete müteallik kadrosu bu kanun mucibince tadil olunmuştur.

MADDE 19 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 20 — Bu kanunun hükümlerinin ierasına Başvekil memurdur.

9 temmuz 1931

den mütevellit ihtilâfları tetkik ve memuriyetleri bir sene devam etmek üzere reis tarafından idari dairelerden birer âza alınarak hususî bir heyet teşkil olunur. Âzaların en kıdemlisi heyete reislik eder. Âzaların dairelerine irtibatı bakidir.

MADDE 15 — Deavi daireleri kararları arasında içtihat itilâfı vukuunda Şurayı Devlet Reisi içtihadın tevhidini için keyfiyeti deavi daireleri umumî heyetine tevdi eder. Bundan sonra tekevvün edecek mümasil hadiselerde bu heyet tarafından verilecek karara ittiba mecburidir.

MADDE 16 — Şurayı Devlet Reisi ve daire reisleri her hangi bir işi âzalardan, baş muavin veya muavinlerden yahut mülâzimlerden birine tetkik ve bir rapora raptettirebilirler. Bu usul şura heyeti umumiyesinde de caridir.

MADDE 17 — Deavi daireleri veya umumî heyetince verilen kararlar müphem olur veya mütenakıs fıkraları havi bulunursa icrasına kadar taraflardan her biri iphamın tazvihini veya tenakusun kaldırılmasını isteyebilir.

İki tarafın isim ve sıfat ve iddiaları netayicine ait hatalar ve hükümdeki hesap hatalarının dahi tashihi istenebilir.

Her iki takdirde kararı veren daire veya heyetçe keyfiyet tetkik olunarak icabına göre tazvih veya tashih olunur ve tashihi havi fıkra evvelce verilmiş olan ilâmın altına yazılmakla beraber diğer tarafa da tebliğ olunur.

MADDE 18 — Dahiliye Encümeni tadilinin on dördüncü maddesi aynen.

MADDE 19 — Şurayı Devlet kanununda mef-suh usulü muhakeme hukukiye kanununa atfedilen hususlar usule ait ve meri kanunları mukabil hükümlerine tabidir.

MADDE 20 — Şurayı Devlet kanununun 21, 23, 32, 40 nci maddeleri ilga olunmuştur.

MADDE 21 — Dahiliye Encümeni tadilinin on yedinci maddesi aynen

MADDE 22 — Maaşların tevhit ve teadülüne dair 1452 numaralı kanunun Şurayı Devlete müteallik kadrosu bu kanun mucibince tadil olunmuştur.

MADDE 23 — Dahiliye Encümeninin on dokuzuncu maddesi aynen

MADDE 24 — Dahiliye Encümeninin yirminci maddesi aynen

MADDE 18 — Maaşların tevhit ve teadülü hakkındaki 1452 numaralı kanunun ikinci maddesine merbut cetvelin Şurayı Devlet kısmında bulunan dört daire reisi beşe ve on altı âza yirmiye çıkarılmıştır.